

Stretnutie s Vierou Gašparíkovou – oslava prácou

Zuzana Beňušková (Nitra)

Aj keď vek žien sa údajne nepatrí uvádzať, existujú situácie, keď sa to človeku s obdivom žiada urobiť. Naša kolegyňa, dlhoročná pracovníčka Ústavu etnológie SAV v Bratislave, PhDr. Viera Gašparíková, CSc. sa 15. 4. 2018 dožila svojich 90. narodenín. Deväťdesiatku oslávila pracovným seminárom, do ktorého sa aktívne zapojila prednesením vlastného originálneho príspevku.

Viera Gašparíková patrí k popredným osobnostiam slovenskej aj európskej folkloristiky. Takmer celý profesionálny život prežila v Ústave etnológie SAV, kde sa zameriavala na výskum ľudovej prózy. Oslovili ju predovšetkým zbojnícke povesti a rozprávky. Svoje zbery rozprávok uzavrela trilógiou *Slovenské ľudové rozprávky* (1993–2004), ktorej zrod sprevádzali v dobách minulých rôzne ideologické problémy a po roku 1989 roky hľadania úspešných stratégií pre realizáciu tohto veľkého projektu.

Stretnutie s Vierou Gašparíkovou pri príležitosti jej jubilea sa konalo 25. 5. 2018 v pomerne komornom, ale pestrom zložení účastníkov. V to ráno bol v Bratislave priam tropický lejak, ale napriek nevládnemu počasiu sa v tanečnej sále v sídle štátneho umeleckého súboru SEUK v Rusovciach – pravobrežnej časti Bratislavy – stretli slovenskí a českí folkloristi a folkloristky, aby ju na niekoľko hodín zaplnili rozprávaním o rozprávkach. Jubilantku uviedla a celé podujatie moderovala jeho hlavná organizátorka Hana Hlôšková. Skôr než začal samotný pracovný seminár, odznali zdravice zástupcov gratulujúcich inštitúcií a piesňový darček v podobe balady v interpretácii Margity Jágerovej z Katedry etnológie a folkloristiky FF UKF v Nitre, kde len nedávno jubilantka úspešne vyškolila svoju doktorandku.

Príspevky, ktoré na pracovnom seminári odznali, súviseli s folkloristickým a jazykoved-

ným zberom rozprávok v Európe v rôznych časových obdobiach – od 19. storočia až do súčasnosti – a s povestami o zbojníkoch. Do staršej minulosti siahla Janka Pácalová z Ústavu slovenskej literatúry SAV na príklade analýzy rozprávok Samuela Reussa a Renáta Bojničanová z Katedry románskych jazykov a literatúry PF UK v Bratislave v príspevku o európskych kontextoch zbojníckych povestí. Ďalšia séria príspevkov pripomenula terénne výskumy prednášajúcich. Na dlhoročnú spoluprácu s Vierou Gašparíkovou si zaspomínala jej súputníčka z moravskej strany hranice Marta Šrámková z Etnologického ústavu AV ČR v Brne v príspevku *Společné putování za folklorem na moravsko-slovenském pomezí*. Na viaceré časové línie výskumu v troch generáciách folkloristov na Kysuciach upozornila Gabriela Kiliánová z Ústavu etnológie SAV. Jana Pospíšilová z Etnologického ústavu AV ČR v Brne vážne aj vtipne priblížila svoje výskumy rozprávání detí na Morave v príspevku *Výskumy tradiční prózy – Nedašovské závěří*. Priam detektívny príbeh o hľadaní aj nájdení záznamov rozprávok študentov Franka Wollmana z tzv. moravských zberov vyrozprávala Anna Zelenková zo Slovanského ústavu AV ČR v Prahe. Tento príspevok bol mimoriadnym osviežením podujatia. Zdalo by sa, že všetky zásuvky histórie sú už prebádané a zrazu sa podarilo vypátrať zbierky, o ktorých sa dovtedy predpokladalo, že boli zničené. Takto sa wollmanovský archív rozprávok zozbieraných v prvorepublikovom Československu obohatil o staronový originálny materiál.

Pozoruhodný bol aj príspevok samotnej jubilantky, ktorá už pred seminárom priznala, že ho musela výrazne skrátiť, aby sa zmestila do vymedzeného časového limitu. A poslucháči by ju vydržali počúvať aj dlhšie, pretože rozprávala o svojich skúsenostiach zo zahraničných stretnutí

folkloristov – zberateľov rozprávok a o pozícii slovenských rozprávok v širšom európskom kontexte. Je v pláne príspevky z podujatia vydať.

Oslávenkyňu prišli pozdraviť aj dlhoroční spolupracovníci a priatelia doktorky Gašparíkovej, ako napríklad Ľubica Droppová a Viliam Gruska. Profilový videodokument o Vieri Gašparíkovej je možné si pozrieť na youtube.com, v cykle *Osobnosti slovenskej etnológie*.

Na tomto doslova rozprávkovom podujatí spolupracovali viaceré inštitúcie – Národopis-

ná spoločnosť Slovenska, Ústav etnológie SAV, Katedra etnológie a muzeológie FiF UK v Bratislave, Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru a SEUK. Všetkým, ktorí prispeli k tomuto vydatému podujatiu, patrí vďaka a oslávenkyňi obdiv a úcta za celoživotnú prácu, ale aj za vitalitu, ktorá ju stále radí k tvorivým pracovníkom na poli folkloristiky. Pani doktorke Gašparíkovej prajeme, aby jej zdravie a radosť z tvorivých aktivít vydržalo aj do ďalších rokov jej bohatého života zasväteného práci.

Prof. PhDr. Zuzana Beňušková, CSc.

Katedra etnológie a folkloristiky
Filozofická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa
Hodžova 1, 949 74 Nitra, Slovensko
zbenuskova@ukf.sk